

Verksamhetsberättelse 2024

Överförmyndarnämnden

Innehåll

Innehåll

Året i korthet utifrån nämndens uppdrag och inriktning	3
Händelser av väsentlig betydelse	4
Förväntad utveckling.....	4
Ekonomi	5
Resultat 2024	5
Uppföljning av mål och inriktning	8
Målredovisning	8
Strategiska utvecklingsuppdrag.....	10
Uppföljning av nämndens verksamhet.....	12
Planer och program	12
Internkontroll.....	12
Volymtal, personalstatistik och nämndindikatorer.....	14
Volymutveckling.....	14
Personal	14
Nämndindikatorer	15

Övriga bilagor

- Bilaga 1 Internkontrollrapport
- Bilaga 2 Uppföljning av förvaltningens verksamhetsplan

Nämndens uppdrag

Överförmyndarnämndens uppdrag är att följa upp att ideella ställföreträdare som utsetts av tingsrätten att vara god man, förvaltare eller förordnad förmyndare sköter sina uppdrag för de huvudmän som inte själva kan tillvarata sina rättigheter.

Även föräldrar kan stå under Överförmyndarnämndens tillsyn i de fall omyndiga barn har stora förmögenheter eller tar del i större rättshandlingar.

Verksamheten är obligatorisk i alla kommuner och tillhör sektor välfärd och socialpolitik i Linköpings kommun.

I reglementet anges att verksamheten styrs av de till området hörande lagar, förordningar och föreskrifter, så som föräldrabalk, förmyndarskapsförordning, ärvdabalk, äktenskapsbalk, lag om god man för ensamkommande barn med flera.

Utöver tillsynen bistår nämnden tingsrätten i utredningar inför beslut om godmanskap eller förvaltarskap samt rekryterar och utbildar nya gode män och förvaltare. Under pågående uppdrag måste gode män och förvaltare inhämta Överförmyndarnämndens samtycke vid olika rättshandlingar så som uttag från spärrade konton, arvskiften, fastighetsförsäljningar med mera.

Överförmyndarnämnden fattar också beslut om arvode beroende på uppdragets karaktär och tar ställning till i vilken mån huvudmannen utifrån lagstiftningen själv ska stå för kostnaden eller om kommunen ska träda in.

Verksamhetsberättelsen är en uppföljning av Överförmyndarnämndens samlade verksamhet för 2024 utifrån bland annat reglemente, internbudget och förvaltningens verksamhetsplan. Utifrån uppföljningen och revisionsberättelserna för nämnder och styrelser prövar kommunfullmäktige frågan om ansvarsfrihet i styrelser och nämnder. Genom en uppföljning utifrån mål och resultat kan slutsatser dras för att ta fram planer och aktiviteter för fortsatt utveckling. Syftet med uppföljning är att säkerställa att verksamhetens resurser används till det som avsetts, få god ekonomisk kontroll och att säkerställa att verksamheten bedrivs inom tilldelade ramar och i linje med målen för god ekonomisk hushållning.

Året i korthet utifrån nämndens uppdrag och inriktning

Måloppfyllelse

Överförmyndarenheten har för 2024 haft som övergripande mål att säkerställa en rättsäker tillsynsverksamhet med fokus på hållbara ställföreträdarskap och en effektiv kommunikation. Verksamheten har en god efterlevnad till uppsatta mål i verksamhetsplanen, men inte fullt ut nått upp till satta indikatorer vilket medfört att alla mål inte är helt uppnådda under året.

Under våren 2024 meddelade Socialförvaltningen att de inte kunde fullfölja det verksamhetsuppdrag som nämnden tecknat gällande Förvaltarenhet. Alla pågående uppdrag behövde överflyttas till andra ställföreträdare, vilket medförde stor arbetsbelastning i verksamheten där resurser tilldelats att hantera den uppkomna situationen för att ingen huvudman skulle riskera att hamna i kläm, men på bekostnad av övrig kärnverksamhet och utveckling på enheten.

Överförmyndaren ska, enligt förvaltningslagen, se till att granskningen av redovisningshandlingarna sker så snabbt och enkelt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts. En snabb handläggning hos överförmyndaren är av rättssäkerhetsskäl viktig för huvudmannen som annars kan riskera att dennes personliga eller ekonomiska förhållanden försämrats. Handläggningstiden för granskningen bör inte överstiga sju månader enligt JO.

För verksamhetsåret 2024 nås inte detta mål.

Överförmyndarnämnden har ett ekonomiskt underskott för året, främst till följd av den fördyring som uppstod när verksamhetsuppdraget inte kunde genomföras enligt plan. Även kostnader för personal har under året överstigit budget.

Utvecklingsarbete

Överförmyndarenheten har under 2024 fortsatt implementering av nytt verksamhetssystem, och verkat för att öka användningen av det nya digitala stödet till ställföreträdarna. Eftersom registrering ännu inte sker i större omfattning i det digitala systemet, kommer effekterna först kunna mätas verksamhetsåret 2026.

Hög rörlighet i personalgruppen har bidragit till en hög arbetsbelastning 2023, vilket påverkar kärnverksamheten även under 2024. Under 2024 har det varit mer stabilt i verksamheten, men då hela 44 % av personalgruppen i början av året arbetat mindre än ett år, och det är en inlärningsperiod på 1–2 år, har det bidragit till en hög arbetsbelastning även i år.

Detta tillsammans med implementering av nya arbetssätt i verksamheten kommer även ha påverkan på övrig verksamhet i och med att arbetet sker med befintliga personalresurser, något som kan minska möjligheter att driva annan utveckling på enheten.

Verksamheten har fortsatt arbetat med förbättringsområden i den egna verksamheten och kring olika rutiner och processer.

En stor förändring som kommer kräva utvecklingsresurser under 2025 är nämndens beslut att avskaffa förskotten som funnits i kommunen sedan 2008 och som upphör vid halvårsskiftet 2025.

Ekonomi, belopp tkr

Ekonomi	Bokslut 2024	Budget 2024	Avvikels e	Bokslut 2023	Avvikelse prognos helår, delårsrapport augusti 2024
Verksamhetens nettokostnader	-19 739	-19 456	-283	20 039	0
Investeringar, netto					

Händelser av väsentlig betydelse

Överförmyndarnämnden har under året fattat beslut som kommer ha stor påverkan på verksamheten framåt. Det mest framträdande är beslutet att ta bort den förskottsutbetalning av arvoden som kommunen haft sedan 2008. Eftersom detta inte är förenligt med gällande lagstiftning kommer förskotten att upphöra vid halvårsskiftet 2025 och kommunen får då en process som är rättssäker och i samklang med övriga överförmyndarverksamheter i landet. Omställningen kommer att påverka både medarbetare och ställföreträdare. Verksamheten behöver ställa om i verksamhetssystem och processer samt ägna tid till dialog och kommunikation för att omställningen ska vara så hanterbar som möjligt.

Målgruppen som behöver ställföreträdare bedöms fortsätta öka i och med den förväntade demografiutveckling som är i samhället. I nuläget oklart vad den förändring som infördes i lagstiftningen avseende anhörigbehörighet och framtidsfullmakter kommer få för effekt. Någon minskning har inte märkts i verksamheten, men skulle kunna ha en dämpande effekt på ökning av ärenden som varit stabil under året.

Märkbart är att komplexiteten hos de huvudmän som får ställföreträdare ökar då fler har samsjuklighet och andra bidragande orsaker så som kriminalitet. Detta medför att utsattheten ökar, både hos medarbetare och ställföreträdare. Vilket i sin tur leder till en ökning av att fler uppdrag lämnas till professionella ställföreträdare och ökande kostnader i verksamheten. Överförmyndarenheten har en pågående dialog med Socialförvaltningen, som idag utför ett verksamhetsuppdrag åt nämnden, för att kunna möta utvecklingen så effektivt som möjligt och till en rimlig kostnad.

Våren 2024 meddelade Socialförvaltningen att de inte längre kunde fullfölja pågående uppdrag, vilket medförde ökad arbetsbelastning i verksamheten för att så långt som möjligt underlätta för huvudmännen att inte lida men i processen. Flera uppdrag lämnades till privata utförare, vilket bidrog till en skyndsam process, men med en stor ökad kostnad för verksamheten. En kostnad som medfört ett minusresultat i budgeten.

Effekterna i verksamheten, förutom den ekonomiska, är att fokus flyttats från övrig kärnverksamhet till förmån för den uppkomna situationen, vilket medfört förseningar i andra processer och längre handläggningstider.

Tillsynsverksamheten länsstyrelsen har sedan tidigare meddelat att de inte kommer genomföra inspektion under 2024 i Linköping, eftersom det vid granskning 2023 inte framkom kritik gällande nämndens verksamhet. Nästa inspektion kommer att ske i februari 2025.

Nytt verksamhetssystemet har medfört att den överförmyndarstatistik som årligen lämnas till länsstyrelsen inte varit jämförbar med tidigare år. Eftersom Linköping är en av flera kommuner som sett denna konsekvens, har länsstyrelsen godkänt avvikelserna. Enheten fortsätter löpande arbetet med att säkerställa korrekta statistikuttag.

Förväntad utveckling

Den prognostiserade demografiska utvecklingen där målgruppen 80+ väntas öka med 35 % till 2032 är en utmaning för många verksamheter i kommunen, inklusive överförmyndarenheten.

Förutom målgruppen 80+ ökar även målgruppen med personer med samsjuklighet och komplexa behov såsom kriminalitet och därmed behov av fler ställföreträdare.

Effekten av den förändring som infördes i lagstiftningen 2017 avseende anhörigbehörighet och framtidsfullmakter är svår att uppskatta eftersom det inte finns några nationella register. Någon minskning av ärenden har inte märkts i verksamheten, men förändringen skulle kunna ha en dämpande effekt på ökning av ärenden framledes.

Den förväntade ökningen av antalet uppdrag, framför allt i kombination med mer komplexa inslag, bedöms även fortsatt medföra behov av utökade resurser för att kunna upprätthålla nämndens verksamhet och säkerställa en rättssäker handläggning. Uppdrag som ses som mer komplexa är personer med samsjuklighet, kriminalitet och våldsinslag samt uppdrag till barn som är en komplex målgrupp med en stor variation av ärenden.

Ökande kostnaderna för professionella ställföreträdare, som redan nu tilldelas fler uppdrag, förväntas också när det är svårt att attrahera ideella ställföreträdare i den omfattning som behövs och med de förkunskaper som behövs.

Överförmyndarnämndens beslutat att ta bort förskottsutbetalningen av arvoden till ställföreträdare kan komma att ha påverkan på ökad omsättning i uppdragen, ökade kostnader och en högre arbetsbelastning i verksamheten. Över tid är dock beslutet nödvändigt och gör att verksamheten får en hantering som följer gällande lagstiftning samt är i samklang med övriga överförmynderiverksamheter i Sverige.

Den kompetensutmaning som finns i samhället är en utmaning även hos överförmyndarenheten då det krävs en bred och samtidigt specifik kompetens hos personalen inom juridik, ekonomi och beteendevetenskap. Konkurrenten inom denna yrkeskategori gör sig redan påmind vid rekrytering och belyser vikten av att arbeta med god arbetsmiljö och konkurrensmässiga löner. Nämnden har gett förvaltningen i uppdrag att se över lönestrukturen under mandatperioden, då det är av största vikt både för att ha ett bibehålla- och attraheraperspektiv.

Kontrakt gällande de lokaler som överförmyndarenheten förfogar över ses över utifrån kommundirektörens beslut. Verksamheten bedömer att det finns en risk både för ökade hyreskostnader samt kostnader för att iordningställa ändamålsenliga lokaler på annan adress. Medel saknas i dag i budgeten.

Fortsatt utveckling av digitala lösningar kommer kräva resurser från medarbetare inom verksamheten som därmed också bidrar till minskning av produktivitet i kärnuppdraget innan effekterna av digitaliseringen kan förväntas. Detta kan komma att bidra till en ökad belastning i verksamheten och arbetsmiljön.

Ekonomi

Resultat 2024

Resultat 2024, belopp i tkr

Verksamhet	Bokslut 2024	Budget 2024	Avvikelse	Bokslut 2023
Nämndverksamhet	423	490	67	526
Överförmyndarverksamhet	16 703	16 521	-182	16 789
Familjerätt och familjerådgivning	2 474	2 322	-151	2 450
Flyktingmottagande	139	122	-17	275
Summa nettokostnader, tkr	19 739	19 456	-283	20 039
<i>varav kostnader</i>	30 598	29 378	-1 220	30 680

Verksamhet	Bokslut 2024	Budget 2024	Avvikelse	Bokslut 2023
varav intäkter	-10 859	-9 922	937	-10 641

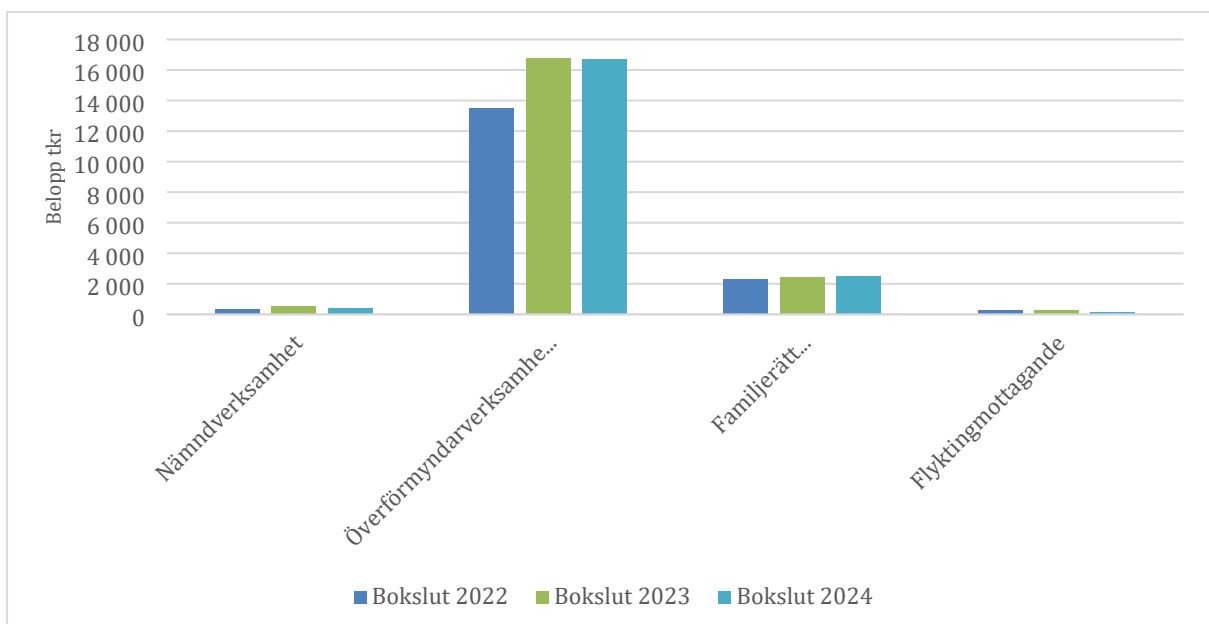
Analys och kommentar

Resultatet för 2024 är ett underskott på -283 tkr. Överförmyndarnämnden beslutade i oktober om en prognos på -325 tkr. Resultatet ligger väl i linje med den lämnade prognosen. Den främsta anledningen till underskottet är de ökade kostnader som uppstod i samband med att överenskommelsen med Förvaltareheten hastigt upphörde under våren. Det ledde till en fördyrad hantering och fler uppdrag hos externa aktörer med högre kostnad som följd.

I resultatet ingår uppbokningar av skulder och fordringar som görs i samband med årsbokslutet. Det är ekonomiska händelser som ännu inte inträffat med som hör till verksamhetsåret. För överförmyndarnämnden gäller det dels arvodeskostnader till ställföreträdare dels intäkter från huvudmännen.

Uppbokningarna av arvoden till ställföreträdare och intäkterna från huvudmännen får stor påverkan på resultatet. Felaktiga beräkningar kan få både positiva och negativa konsekvenser på resultatet kommande år. Det är därför av stor betydelse att beräkningarna är realistiska men också gjorda ur ett försiktighetsperspektiv. Det är viktigt att beräkningarna görs utifrån bedömningar som tar hänsyn till flera aspekter. Det kan exempelvis vara analys av utfall från de senaste åren, förändringar i rutiner samt bedömning av hur betalningsförmågan hos huvudmännen utvecklats. Även den ekonomiska utvecklingen i samhället behöver tas hänsyn till eftersom faktorer som påverkar huvudmännens ekonomiska situation i förlängningen kommer påverka överförmyndarnämndens intäkter och kostnader.

Nämndens verksamheter, nettokostnader bokslut 2024 jämfört med bokslut 2022–2023.

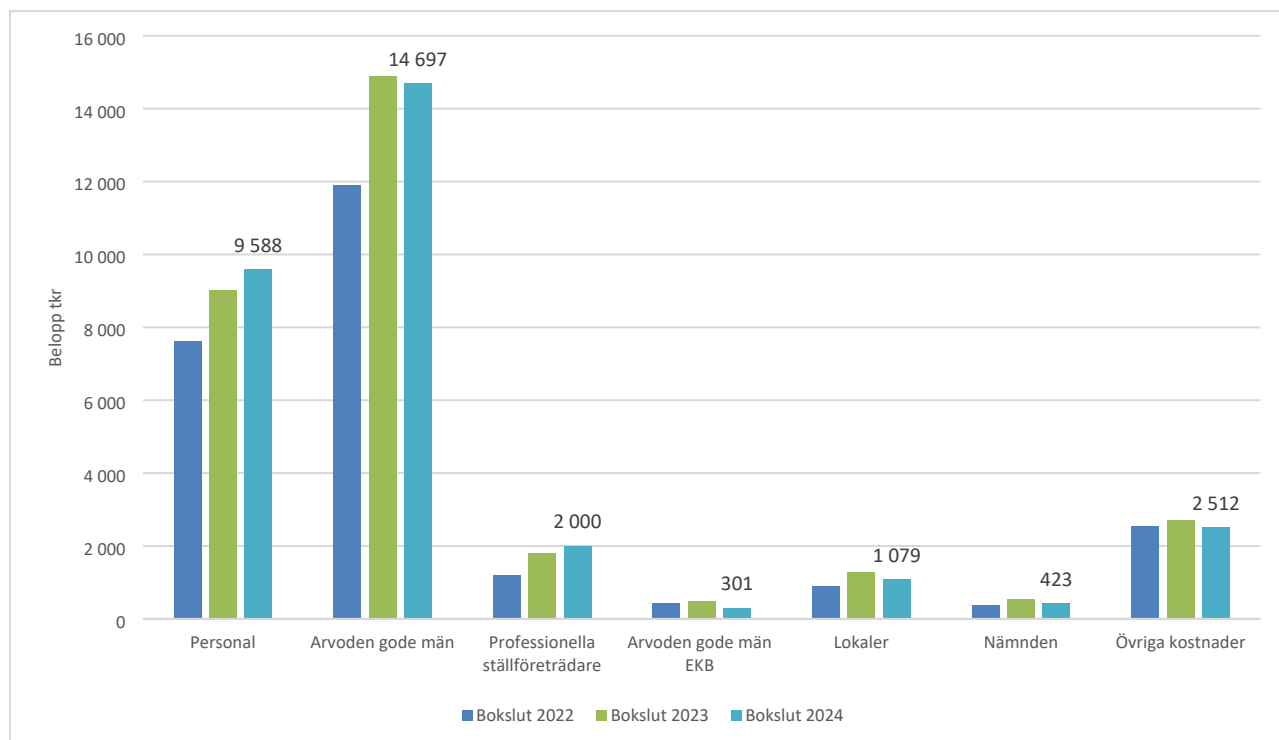

Analys och kommentar

Överförmyndarverksamheten redovisade en kraftig ökning mellan åren 2022 och 2023. Detta berodde på en redovisningsteknisk förändring som gjordes 2023 på grund av ändrade utbetalningsrutiner av arvoden till gode män. För 2024 redovisas samtliga verksamhetsgrenar på samma nivåer som föregående år.

Nämndens intäkter och kostnader 2022–2024

Kostnader, tkr

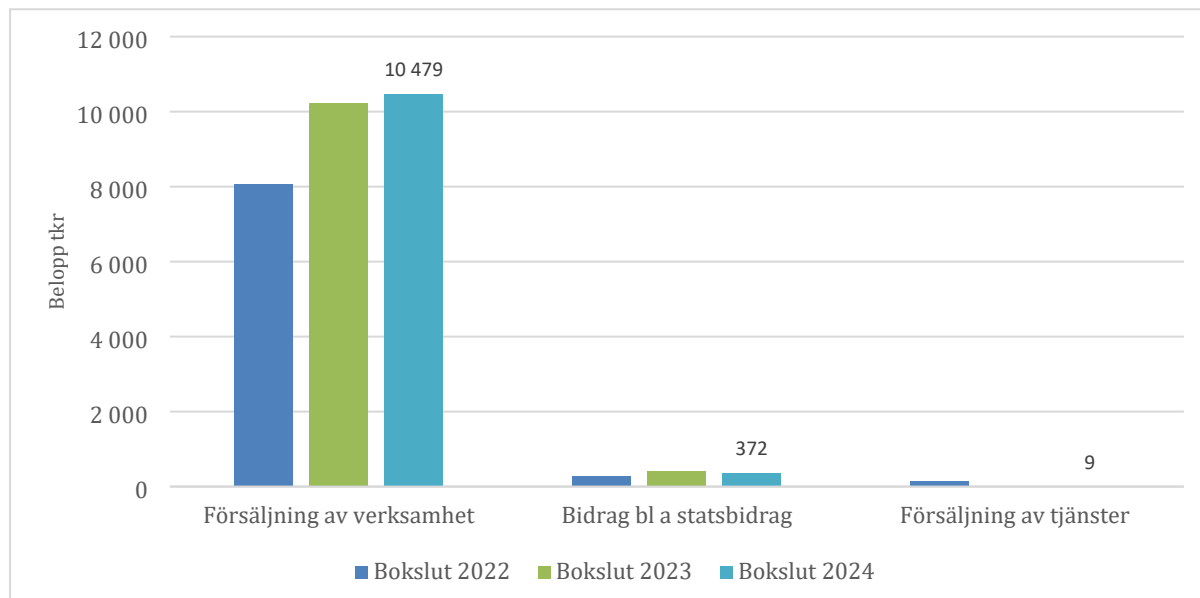
Analys och kommentar

Under 2024 utbetalades grundarvode till ställföreträdare som ett förskott. Det är dock inte förrän efter att årsräkningen lämnats in och granskats året efter som det slutliga arvodet för respektive ställföreträdare kan fastställas. För att det inte ska uppstå situationer där ställföreträdare fått för mycket arvode utbetalat är det viktigt att förskottet varit på en väl avvägd nivå. Senaste åren har förskottsdelen minskat och en större andel av arvodet har utbetalats året efter. Bedömningen är att 2024 har fortsatt i samma riktning, dvs att förskottsdelen ytterligare minskat och att ett större belopp kommer att utbetalas i efterskott, dvs under 2025. Enligt tabellen ovan har arvoden till gode män minskat 2024 jämfört med året innan. Det beror inte på att kostnaderna för 2024 har minskat utan på ett resultat av att faktiskt utbetalade arvoden 2024 avseende 2023 blev lägre än det belopp som hade bokats upp vid föregående årsbokslut. Differensen mellan det uppbokade beloppet och det faktiska beloppet ger ett positivt resultat 2024.

När överenskommelsen med Förvaltarenheten hastigt avslutades under våren behövdes externa ställföreträdare anlitas i högre grad än tidigare. Trots att ingen ersättning till Förvaltarenheten utbetalades under fyra månader på sammanlagt ca 467 tkr har kostnaderna totalt för professionella ställföreträdare ökat under 2024. Sammanlagt uppgår kostnaderna för professionella ställföreträdare totalt till ca 2 000 tkr. Då ersättningsnivån i överenskommelsen med Förvaltarenheten varit samma under både 2023 och 2024 kan inte ökningen förklaras med höjd ersättningsnivå utan beror på att externa professionella ställföreträdare anlitas i högre grad. Ersättningen som professionella ställföreträdare får är högre än arvodet till ideella ställföreträdare men detta drabbar inte huvudmännen. Mellanskillnaden är en kostnad som verksamheten normalt budgeterar för inom den befintliga budgetramen. Den oförutsedda ökade kostnaden som uppstod under året kunde inte inrymmas inom ramen men var nödvändig för att kunna tillgodose huvudmännens behov. Detta har fått till följd att överförmyndarnämnden redovisar ett underskott för 2024.

Enhetens kostnader har varit högre än vad som budgeterats. Det gäller främst kostnader för personal och IT. Detta har kunnat balanseras upp tack vare att arvodeskostnaderna avseende 2023 gav ett positivt resultat.

Intäkter, tkr

Analys och kommentar

När årsräkningarna granskats skickas faktura till huvudmännen på det arvode som huvudmannen ska betala. Detta görs i efterskott vilket innebär att upplupna intäkter behöver beräknas och bokas upp vid årsskiftet. Avseende 2024 har upplupna intäkter bokats upp med ett högre belopp jämfört med föregående år. Ökningen är dock väsentligt lägre jämfört med föregående år. Statistik visar att huvudmännens betalningsförmåga ökat successivt senaste åren. Antalet fakturor som skickas är också ett tydligt tecken på detta. Ökningen av betalningsförmåga bedöms inte vara linjär utan planar ut. Den stora skillnaden senaste åren där inflationen haft stor påverkan bedöms inte få samma effekt kommande år. Nivåerna på bland annat prisbasbeloppet bedöms öka i långsammare takt.

Uppföljning av mål och inriktning

Målredovisning

I detta avsnitt redovisas nämndens målavstämning. Måluppfyllelsen grundas på en sammanvägd bedömning utifrån resultat och effekter samt förvaltningens verksamhetsplan, nämndindikatorer och andra genomförda eller planerade aktiviteter.

Målområde Medborgare

Nämndmål: Rättssäker tillsynsverksamhet

Nämndmålet bedöms uppnått under 2024.

- Handläggning av inkomna klagomål följer den rutinen som finns i verksamheten. Efterlevnad av handläggningsprocessen att hantera inkomna klagomål har vid genomlysning under året varit god och håller sig väl inom det uppsatta målet. Vid mätning framkommer att utredningstiden i genomsnitt var 64 dagar i de ärenden som

registrerats i verksamhetssystemet. Målet uppnått.

- Nämndindikatorn att 85 % av ställföreträdarna ska ha tagit ställning till uppsatt fokusområde är svår att mäta genom verksamhetssystemet. Fokusområdet finns med i den granskning som görs av inkomna redovisningar och medvetenheten är stor hos handläggarna. För årsräkningar avseende 2023 var fokusområdet att ställföreträdare sökt de ersättningar som huvudmannen har rätt till, i första hand merkostnadsersättning hos försäkringskassan. Uppföljning har skett genom att följa registrering av "begäran om yttrande vid anmärkning" i verksamhetssystemet. 31 registreringar har gjorts, vilket motsvarar mindre än 5 % av inkomna årsräkningar. Den sammantagna bedömningen blir därmed att huvuddelen av ställföreträdarna har hanterat fokusområdet på ett fullgott sätt. Målet uppnått.

Nämndmål: Hållbara ställföreträdarskap med god kompetens

Nämndmålet bedöms sammantaget vara delvis uppnått under 2024

- Ställföreträdare deltar i hög grad i de utbildningsinsatser som genomförs under året, både de som verksamheten själva arrangerar och de som sker i samverkan med andra till exempel Godmans- och förvaltarföreningen i Linköping som genomför utbildningar med stöd av nämndens föreningsbidrag. Utbildningstillfällen har under året genomförts både genom fysiska och digitala möten. Sammantaget har ca 330 ställföreträdare deltagit i utbildningarna, vilket är något lägre än uppsatt målindikator om 350, men något fler än under 2023. Målet delvis uppnått.
- Enkät till ställföreträdare som fått sitt första uppdrag under 2023 och 2024 genomfördes i oktober 2024. Svarsfrekvensen var 68 %, vilket anses vara en hög siffra, men som inte nådde upp till den önskade riktningen om 85 %. Den sammantagna bedömningen är dock att aktiviteten är delvis uppnådd. Flera goda tankar och återkoppling framkom genom enkätsvaren som möjliggör underlag till fortsatt utveckling i verksamheten. Målet delvis uppnått.
- Under året har beslut om ca 150 byten av ställföreträdare skett och genomsnittstiden för dessa byten är i genomsnitt 52 dagar. Den önskade riktning om 60 dagar uppnås därmed under 2024. Målet uppnått.

Målområde Verksamhet

Nämndmål: Effektiv kommunikation

Nämndmålet bedöms uppnått under 2024

- Indikatorn om att 60 % ska vara aktiva i det nya verksamhetssystemet digitala kanaler lämnar tolkningsutrymme i bedömningen. För 2025 har en mer tydlig formulering tagits fram så att verksamheten kan följa utvecklingen och kunna göra rätt insatser. Den sammantagna uppfattningen är att en ökande del av alla ställföreträdare vid minst ett tillfälle under 2024 har nyttjat de digitala kanalerna. I samband med händelse kring dubbel utbetalning av ersättning i december 2024 berördes 377 unika individer, av dessa hade 84 % digital post. Skulle detta resultat vara jämförbart med målgruppen i övrigt innebär det att målet är nått. Under 2024 har några av kommunens e-tjänster släckts ner till förmån för de tjänster som finns kopplat direkt till verksamhetssystemet, vilket också möjliggör en enklare kommunikation via de digitala kanalerna. Resurser i verksamheten som används för att hantera försening och implementering har påverkat andra områden i verksamheten varför den förväntade effektiviseringen ännu inte märks i verksamheten. Den sammantagna bedömningen är att ca 80 % varit aktiva i det nya verksamhetssystemets digitala kanaler under 2024. Målet uppnått.
- Utvecklingsarbete med att se över brev och mallar är ett pågående arbete för att underlätta en tydlig och begriplig kommunikation. Genom den enkät som genomförs till nya

ställföreträdare under hösten 2024 framkommer att 83 % är nöjda med information och brev från verksamheten. Underlaget från undersökning är värdefullt material för fortsatt utveckling av verksamheten. Målet uppnått.

Strategiska utvecklingsuppdrag

Kommunfullmäktige gav i Budget 2024 med plan för 2025–2029 strategiska utvecklingsuppdrag till nämnderna. Åtgärder i enlighet med uppdragen har inarbetats i nämndens internbudget för 2024 med plan för 2025–2029. I tabellen nedan redovisas aktuell status för strategiska utvecklingsuppdrag riktade till nämnden.

Kommungemensamma	Status
1. Samtliga nämnder ska fortsätta arbetet med civil beredskap (totalförsvarsplanering och kommunens krigsorganisation).	
2. Samtliga nämnder ska inom ramen för sitt basuppdrag vidta åtgärder och intensifiera arbetet för att minska och motverka strukturella orsaker till segregation.	
3. Samtliga nämnder ska öka användandet av digitaliseringens möjligheter för förbättrad service till medborgare samt fortsatt verksamhetsutveckling och effektivisering.	
4. Samtliga nämnder ska utifrån perspektivet friskfaktorer vidta åtgärder i syfte att stärka chefers förutsättningar, minska personalomsättningen och minska sjukfrånvaron.	

- **Civilt försvar**
Överförmyndarenheten kommer fortsatt under året att arbeta med kontinuitetshanteringsplan enligt den av kommunen uppsatta strukturen som tagits fram inom arbetet med civil beredskap.
Erfarenheter finns i verksamheten sedan tidigare. Uppdatering och förankring behöver ske på nytt i verksamheten för att vara känd i personalgruppen.
- **Segregation**
Verksamheten arbetar löpande efter att minska strukturella orsaker till segregation genom att ha rätt förutsättningar för samtliga ställföreträdare och huvudmän vilket sker både vid rekrytering, uppdatering av information och vardagsstöd.
- **Digitalisering**
Digitaliseringsarbetet fortsätter i och med implementeringen av e-Wärna, som är ett digitalt verksamhetsstöd för ställföreträdare, vilket även förväntas bidra till att en högre grad av effektivisering uppnås.
Under första kvartalet har en pilotgrupp av ställföreträdare deltagit i arbetet med att testa systemet och säkerställa att det möter behoven.
Utbildning har skett, främst under våren och vintern, för att få ställföreträdare att börja. På hemsidan finns även en digital utbildning och manual som stöd. Ställföreträdare har visat ett stort intresse.
Internt pågår arbete för att implementera nya moduler i verksamhetssystemet vid årsskiftet för att få en mer rättssäker process samt bättre statistikunderlag.
- **Friskfaktorer**
Överförmyndarenheten har under vårens APT inlett arbetet med friskfaktorer vilka sammankopplas med resultatet av den årliga arbetsmiljöenkäten för att skapa en helhetsbild och en efterlevnad över längre tid. Ytterligare aktiviteter planeras in.

Nämndspecifika uppdrag

Överförmyndarnämnden har lämnat uppdrag till Överförmyndarenheten att göra en förstudie kring arvodesriktlinjer som grund inför fortsatta diskussioner och förslag till beslut.

Inför budgetåret 2024 lämnar nämnden ytterligare uppdrag:

1. Fortsatt arbete för att digitalisera verksamheten och stödet till ställföreträdarna.
2. Utveckla metoder i rekryteringsarbetet för att kunna säkra tillgången till ställföreträdare.
3. Under en treårsperiod lyfta utredningssekreterare och specialister som prioriterade grupper i kommande löneöversyn.

- *Förstudie kring arvodesriktlinjer*

Förstudien presenterades för överförmyndarnämnden i juni 2024, uppdraget är genomfört. Överförmyndarnämnden gav efter presentationen enheten i uppdrag att återkomma med förslag gällande arvodesriktlinjerna med inriktningen att kommunen alltjämt administrerar arvodesutbetalningar, avskaffar förskotteringen samt ser över arvodesnivåerna.

Det nya uppdraget redovisades i november 2024 där nämnden beslutade att förskotten upphör under 2025 samt att kommunen även i fortsättningen ombesörjer utbetalning av arvoden till ställföreträdare och fakturerar huvudmännen. Enheten fick vid samma tillfälle i uppdrag att genomföra en översyn av arvodena som ska redovisas senast till nämnden juni 2025.

- *Ökad digitalisering i verksamheten och till ställföreträdare*

Verksamhetens arbete med att följa kommunens riktning mot ökad digitaliseringen finns med i alla styrdokument och även i de nämndspecifika uppdragen. Enheten har under 2024 fortsatt arbeta i riktning mot ökad digitalisering bland annat genom att utbilda i och tillgängliggöra E-Wärna som stöd i uppdragen. Inför granskning av årsredovisningarna för 2024 kommer de som redovisar i det digitala verksamhetsstödet för ställföreträdare att granskas först.

- *Utveckla metoder för rekrytering av ställföreträdare*

Överförmyndarenheten har ett ständigt behov av att attrahera och rekrytera nya ställföreträdare. Under våren togs en kommunikationsplan fram för att få stöd i det utåtriktade uppdraget. Enheten samverkar även med Frivilligcenter (FC) som organisatoriskt finns under Socialförvaltningen för att tillsammans kunna hitta en långsiktig strategi för rekrytering och tillsammans kunna nå fler potentiella uppdragstagare.

- *Lyfta utredningssekreterare och specialister som prioriterad grupp i kommande löneöversyn*

Överförmyndarenheten har lyft upp nämndens uppdrag till förvaltningens HR-chef inför kommande löneöversyn samt bidragit till omvärldsbevakning för att skapa underlag inför kommande löneöversyn. För att en satsning ska kunna ske behöver dock tillskott till budgeten ske eftersom förvaltningen inte kan påverka löneutrymmet i överförmyndarnämnden.

Uppföljning av nämndens verksamhet

Planer och program

Internkontroll

Arbetet med att säkerställa tydliga och rättssäkra riktlinjer och rutiner samt att medvetandegöra dessa är ett ständigt pågående arbete i verksamheten. Under 2024 har fem processer lyfts för extra granskning i internkontrollen. Den tidsplan som upprättats har följts under året.

Arbete har även skett med utveckling av internkontrollen inför kommande år så att verksamheten följer samma mall som kommunen i övrigt.

Återkoppling sker löpande till överförmyndarnämnden och kontroll och eventuella åtgärder kopplat till internkontrollen är inplanerade under året.

Internkontrollrepresentanter har tidigare deltagit i framtagande av riskmoment med hjälp av verksamheten.

Internkontrollplanen för 2024 har följt tidigare mall och har därför andra rubriker än kommunens mall för internkontroll. För 2025 följer verksamheten samma mall som kommunen i övrigt.

Ansökan/anmälan om god man/ förvaltare

Kontrollmoment relaterat till risken att huvudmannens behov inte tillgodoses på grund av fördröjningar under handläggningsprocessen har genomförts under mars och juni, september och december.

Uppföljningen har bland annat medfört kontakt med Region Östergötland då det ofta är avsaknad av erforderliga underlag som är anledningen till fördröjning av processen.

Momentet visar på behov av fortsatt arbete med att få andra samverkansparter att förstå vikten av skyndsamhet i inlämnade av handlingar för att processen ska kunna hanteras skyndsamt i verksamheten. När underlagen väl finns i verksamheten sker handläggning i huvudsak enligt rutin.

Rekrytering och lämplighetsbedömning

Kontrollmomentet avseende att nya ställföreträdare saknar information och/eller stöd och därför väljer att inte ta fler uppdrag har lyfts. Under hösten 2024 har kontrollmomentet följts upp genom enkät som skickas till nya ställföreträdare som fått sitt första uppdrag under 2023 och 2024.

Svarsfrekvensen var 68 %. Av de inkomna svaren framgår att 94 % var nöjda med den information man fått i samband med förfrågan att bli ställföreträdare. 67 % anser att de fick bra och relevant information vid intervjun och ytterligare 28 % att de fick tillräcklig information, men att man hade önskat fler exempel. 48 % svarar att de anser att den obligatoriska webbutbildningen varit mycket bra och att man haft stor användning av den och ytterligare 43 % anser att utbildningen varit bra men att man ännu inte haft så stor användning av den. På fråga om man haft kontakt med sin tilldelade mentor svarar 26 % och att man haft stöttning, 66 % har inte haft kontakt och 9 % anser inte att man fått stöd.

Sammantagen bedömning är att övervägande del av de svarande är positiva till den information och det stöd de erhållit. Av de frisvar som inkommit i enkäten finns stöd i fortsatt verksamhetsutveckling som kan utveckla verksamheten ytterligare.

Det framkommer inget i undersökning som föranleder att det skulle vara bristen på information som gör att man avvaktar ytterligare uppdrag. Att man avvaktar beror i högre grad på att man vill lära sig uppdraget först och att fler och fler uppdrag är av komplex karaktär och kan vara svåra för en ny ideell ställföreträdare att hantera.

Tillsyn och utredning under pågående uppdrag

Samtycke till rättshandling under pågående uppdrag

Under 2024 har ny tillämpningsanvisning tagits fram för att minimera risk för hantering av eventuell förekomst i den årliga kontrollen av befintliga ställföreträdare inte hanteras enhetligt och erforderligt. Verksamheten har under hösten genomfört kontroll mot register hos Polis och Kronofogdemyndigheten för samtliga aktuella ställföreträdare. Nya ställföreträdare kontrolleras alltid

innan man godkänns som ställföreträdare och innan man startar sitt uppdrag. Att årligen granska pågående ställföreträdare är ett sätt att över tid säkerställa en rättssäker verksamhet.

Kontroll av redovisning

Risk att granskning av redovisning blir tidskrävande då kompletteringar behöver inhämtas följs och under 2024 har komplettering begärts in i ca 11 % av uppdragen.

Verksamheten arbetar aktivt med att säkerställa att så kompletta underlag som möjligt inkommer vid den årliga tillsynen av uppdragen. Dialog och information behöver ständigt utvecklas och förmedlas både till nya och redan befintliga ställföreträdare. Arbeta att få fler ställföreträdare att använda det digitala stödet pågår och då kommer systemet påminna till bättre efterlevnad av att lämna med bilagor och underskrift bland annat.

Arvoden och fakturering

Kontrollmoment gällande risk att fel uppstår vid utbetalning av förskott och fakturering till följd av ny modell har hanterats i separat riskanalys. Kontrollmomentet är överflyttat från 2023, då implementeringen av nytt verksamhetssystem försenades.

Både kommunens IT enhet och leverantören av systemet har hanterat de driftsstörningar som uppstått. De brister som uppstått har löpande rapporterats och hanterats enligt rutin.

Den brist som uppkommit i slutet av året, gällande utbetalning av dubbelersättningar till ställföreträdare, har uppkommit utanför systemet och av annan enhet i samband med lönekörning. Fakturering kopplat till sluträkningar har inte kunnat verkställas under 2024 utan kvarstår till 2025.

Volymtal, personalstatistik och nämndindikatorer

Volymutveckling

Basuppdrag (volymmått)	2020	2021	2022	2023*	2024
Godmanskap enligt kapitel 11 § 1 - § 4 i föräldrabalken	945	989	1 011	966	990
Förvalterskap enligt kap 11 § 7 föräldrabalken	109	109	108	123	129
Förmyndarskap (legala och förordnade förmyndare)	534	535	547	571	607
Godmanskap enligt Lag om ensamkommande barn	10	12	22	10	5
Ärenden under uppbyggnad**					79
Ärenden under avslutande**					58
Totalt - ärenden under uppbyggnad och avslutande	41	51	43	73	137
Antal ställföreträdare (god man, förvaltare)	537	543	545	561	563
Antal förordnade förmyndare	48	50	51	49	50

* Värden för 2023 har justerats utifrån nya värden i nytt verksamhetssystem.

** Underlag saknas 2020–2023 då verksamhetssystem är nytt och svårt att få fram likvärdiga underlag från föregående år.

Värdet 2024 avser helåret 2024 för både under uppbyggnad och under avslutande.

Kommentar

Under 2023 och 2024 har nytt verksamhetssystem implementerats i verksamheten, som medfört att vissa siffror är svåra att jämföra, främst mellan åren 2022 och 2023.

Antalet godmän, förvaltare och förmyndare varierar över tid. Prognoserna visar på ett fortsatt ökande behov de kommande åren. Dock kan effekter av förändrad lagstiftning avseende anhörigbehörighet och framtidsfullmakter komma att dämpa behovet.

Om ökning av ideella ställföreträdare inte sker kommer behovet av professionella ställföreträdare att öka för att möta den ökade komplexiteten i uppdragen.

Personal

Överförmyndarenheten har ett 15-tal medarbetare i yrkesrollerna utredningssekreterare, utredningsspecialist, enhetschef och ärendesamordnare. För att klara uppdraget behöver kompetensen hos medarbetarna både vara specifik och bred inom områdena juridik, ekonomi och beteendevetenskap. Tidigare personalomsättningen, främst under 2023, är fortsatt kännbar i personalgruppen. Detta i kombination med ökande ärendehantering gör att arbetssituationen är ansträngd.

Ny enhetschef finns på plats sedan januari 2024.

Statistik rörande sjukfrånvaro och rörlighet för Överförmyndarenheten ingår i den samlade delårsrapporten för förvaltningen Verksamhetsstöd och service.

Nämndindikatorer

Målområde: Medborgare

Kommunövergripande mål: Lättillgänglig, god och jämlik välfärd

Mål uppnått	Nämndmål	Nämndindikator	2022	2023	2024	Önskad riktning
Ja	Rättssäker tillsynsverksamhet	Utredningstid för inlämnade synpunkter och klagomål.	i.u.	90 dagar	64	80 dagar
Ja	<i>Skapa förutsättningar att kunna agera snabbt i händelse av att en huvudman inte får det stöd denne behöver</i>	Andel ställföreträdare som tagit ställning till fokusområde 2023 inom område bevaka rätt.	i.u.	80 %	95 %	85 %
Delvis	Hållbara ställföreträdarskap med god kompetens	Antal ställföreträdare som tar del av utbildningsinsatser	250	300	330	350
Delvis	<i>God kompetens rekryteras, utbildas och bibehålls till frivilliga uppdrag som god man och förvaltare</i>	Svarsfrekvens på enkät till nya ställföreträdare	i.u.	75 %	68%	80 %
Ja		Genomsnittligt antal dagar för byte då ställföreträdare begärt sig entledigad	i.u.	90	52	60 dagar

Målområde: Verksamhet

Kommunövergripande mål: En organisation med hög produktivitet och effektivitet

Mål uppnått	Nämndmål	Nämndindikator	2022	2023	2024	Önskad riktning
Ja	Effektiv kommunikation	Andel ställföreträdare som är aktiva via det nya verksamhetssystemets digitala kanaler.	i.u.	40 %	80 %	60 %
	<i>Med ett nytt verksamhetssystem möjliggörs digital hantering av handlingar i större utsträckning. Handläggningen kan effektiviseras och handläggningstider förkortas.</i>					
Ja	Effektiv kommunikation	Andel ställföreträdare som uppger att kommunikation med Överförmyndarenheten är begriplig.	i.u	70 %	83 %	80 %
	<i>Genom tydlig och klar skriftlig och muntlig kommunikation ökar effektiviteten för både myndighet och ställföreträdare.</i>					